

Gestaltningprogram för Birger Svenssons Väg - södra delen

GODKÄNT AV BYGGNADSNÄMNDEN 2017-12-14 § 568

UPPDRAGET

Fördjupning ÖP 2010 för stadskärnan anger att möjligheter till förändring och stadsutveckling finns av kvarteren längs Birger Svenssons Väg när järnvägen är ombyggd i tunnel. Behovet av riktlinjer för utformning av vägen i samband med pågående och framtida stadsförnyelse gav Byggnadsnämnden anledning att den 7 november 2013 §396 ta beslut att uppdra åt Stadsbyggnadskontoret att tillsammans med Hamn- och gatuförvaltningen upprätta Gestaltningssprogram för Birger Svenssons Väg. Programmet ska användas som underlag till ändring av detaljplaner längs vägen.

Den utformning som föreslås i södra delen innebär att man skapar en allé med tydlig start och slut och som underordnas i utformning mellan två viktiga knutpunkter - stationsområdet med möjlighet till gatubro över spårområdet och platsbildning vid Boråsgatans mynning där möjlighet finns för gång- och cykelförbindelse över spårområdet. Avsnittet norra delen har en annan karaktär och kan även fortsättningsvis se annorlunda ut än södra delen med hänsyn till omgivande bebyggelse och trafikplanering, vilket inte hindrar att fler gröna punkter/parker planeras även där. Gestaltningssprinciper för denna del tas fram i fortsatt samarbete mellan Stadsbyggnadskontoret och Hamn- och gatuförvaltningen.

Fortsatt arbete leds av Hamn- och gatuförvaltningen med kommunstyrelsen och gäller tidplan, etappindelning och ekonomi för ombyggnad till stadsgata. Planering för åtgärder som minskar konflikter mellan trädplantering och rördragningar sker i samarbete med VIVAB.

SYFTET

Gestaltningssprogrammets syfte är att ange riktlinjer så att gatan som helhet förmedlar en positiv bild till såväl tillfälliga besökare som boende. Det ska vara en grön miljö som inbjuder till hållbara transporter som promenader och arbetspendling med cykel och den ska berätta om det kulturhistoriskt viktiga området som starkt bidragit till Varberg identitet. Mötet med staden handlar om att visa upp en entré och markera att man närmar sig staden och dess stadskärna.

ARBETSGRUPPEN FÖR GESTALTNINGSPROGRAMMET

Inger Axbrink, planarkitekt Stadsbyggnadskontoret
Jens Bengtsson, landskapsarkitekt Hamn- och Gatuförvaltningen
Sofia Lindgren, trafikplanerare Hamn- och Gatuförvaltningen

INNEHÅLL

Stadsboulevard i Varberg - entré norra infarten

- Hur var det förut?
- Hur miljön har förändrats

RIKTLINJER för gestaltningen

GRÖNT STADSRUM FÖR ALLA

- Trädplantering
- Gröna kontaktpunkter
- Park vid teater Halland
- Gatumöbler

GATA

- Gestaltning av trafikytor
- Trottoar, parkering, trädrad och gång- och cykelväg
- Säkra passager
- Belysning

BYGGNADER

- Längs gatan
- Historiskt om de nya byggnaderna

FAKTA

Text utan färgfält betyder att innehållet är en redogörelse av förhållandena fram till nutid.

VISION

Detta färgfält betyder att innehållet är berättande text om hur det kan se ut i framtiden.

RIKTLINJE

Detta färgfält betyder att innehållet är en anvisande text om hur utformningen bör vara genomförd.

Stadsboulevard i Varberg - entré norra infarten

Mötet med Varberg och dess omgivningar har betydelse för hur staden uppfattas. För att förmedla en positiv bild till såväl tillfälliga besökare som boende handlar mötet med staden om att visa upp en entré och markera att man närmar sig staden och dess stadskärna. Att arbeta med karaktärerna, orienterbarhet och tydlighet vid entréerna och längs infartsvägarna kan stärka Varbergs identitet.

Varbergs nya paradgata ska vara en grön miljö som inbjuder till hållbara transporter som promenader, cykling samt resor med kollektivtrafik. Den leder in till det nya viktiga området för möten och kommunikation, både för alla slag av resande och för sociala aktiviteter. Flytt av järnväg och ett nytt resecentrum ger möjlighet att koppla Birger Svenssons väg till Östra Hamnvägen och en förlängning av Östra Hamnvägen söderut till Prästgatan.

Bebyggelsen längs den nya stadsgatan ska berätta om det kulturhistoriskt viktiga området som starkt bidragit till Varberg identitet, vi ska fortsätta att gå med lätta steg i välgjorda skor och många cyklar ska lätt komma fram och synas på plats. Varbergarens stolthet över staden och den kreativa andan ska ge ett välkomnande till besökaren!

Hur var det förut?

Vägen är döpt efter Birger Svensson (1883-1944) som startade verksamhet med cyklar i Varberg och 1908 inregistrerade han firman "Svenska Cykeldepoten". Svensson kom att bli känd som "Fattigpojken som blev Sveriges cykelmonark". I liten skala startades en partiäffär för cyklar under våren 1909 med arbetare Carl Bartholdsson och en springpojke. Även om en verkstad fanns påbörjades ingen egentlig verkstadsdrift förrän 1912-13 med ett tjugotal arbetare. 1925 expanderade företaget med en ny fabrik som utvecklades till att bli en av norra Europas största tillverkare av tvåhjulningar, cyklar, mopeder och motorcyklar med en kapacitet av ca 1 000 enheter per dag.

Fram till mitten av 1940-talet var en bit av Birger Svenssons Väg del av Riksväg 2 (f.d. E6) genom Varberg. Bakom inlines-banan på nr 49 kan man ännu se en del av den stensättning med så kallad "lus" som Rikstsvåan belades med under 1930- och 1940-talen.

Byggnader för olika verksamheter växte upp i ett läge nära järnvägen. Likt Monarks fabrik har infarten präglats av tillverkningsindustri och fraktbolag med behov av stora volymer och bra logistiska förutsättningar. Dessutom mekaniska verkstäder och på senare tid alltmer utbyggt för handel, delvis för skrymmande varor.



f.d. Gunnebo bruks fabrik inrymmer restaurang- och aktivitetslokaler



Monarks cykel-fabrik har blivit kontorshotell och butiker



Bostadshus som byggts 2009

Hur miljön har förändrats

På östra sida av Birger Svenssons Väg ligger bostadskvarter och villabebyggelse. Bostäderna började byggas under tidigt 1900-tal vid en äldre gård med bostäder för anställda på Gunnebobruks "Varbergsverket". Området bebyggdes raskt vidare och verkstadsarbetare, hantverkare och järnvägsanställda flyttade in från landsbygden omkring. Man bodde på Norrdal i villor för en eller flera familjer i en blandning av byggnadsstilar som rådde under förra seklet. Några radhus och flerfamiljshus ligger längs Birger Svenssons Väg, som dock har entrésidan mot Norrdalsgatan.

Kvarteren norr om järnvägsstationen har kommit att bli ett attraktivt stadsnära verksamhetsområde och både byggnadernas innehåll och utförande har förändrats och fått allt högre status, s.k. gentrifiering.

Äldre småhus och servicebyggnader byts ut mot flerfamiljshus i fyra till fem våningar. Mycket av den nya bebyggelsen har utformats med platt tak på indragen takvåning och med putsfasad. Det finns i arkitekturen en uppfyllelse av modernismens ideal med industriell produktion, till exempel de strikta linjerna och fönsterbågarna av metall.

Alltmer kommer dock en återgång till sadeltak med takkupor och fasaden görs i tegel eller stenmaterial.

RIKTLINJER för gestaltningen

GRÖNT STADSRUM FÖR ALLA

Hur den fysiska miljön utformas har stor betydelse för hur välkomnande staden upplevs. Oavsett ålder, kön eller fysisk möjlighet ska alla Varbergsbor ha möjlighet att vara fullt delaktiga i samhällslivet och därmed ha tillgång till det offentliga rummet, vilket underlättar vardagliga möten.

I centrala Varberg finns idag flera trädplanteringar utmed gator som förstärker orienterbarheten och förståelsen av stadens struktur. Parker, torg och gröna ytor är andra viktiga delar i stadsrummet genom att de bidrar till det offentliga livet med mötesplatser och ekosystemtjänster. Genom en god utformning av dessa platser stärker vi det levande stadsrummet och uppmuntrar till vistelse och aktivitet.

Eftersom Birger Svenssons väg ligger i ett gammalt industriområde där det traditionellt inte avsatts ytor för park och naturmark är det mycket viktigt att tillskapa dessa kvaliteter nu när området omvandlas till blandad stad. Såväl gatan som de platser som föreslås längs med Birger Svenssons väg bör utformas med en tydlig grön karaktär med tanke på att området idag lider brist på grönytor och träd.

Trädplantering

Birger Svenssons väg ska utformas med en allé på båda sidor om gatan. Allén bidrar till gatans grönska och inbjuder till att röra sig till fots eller cykel längs med gatan. Trädplanteringen syftar även till att hålla ner hastigheterna på bilarna genom att vägutrymmet upplevs som smalare. Utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv bygger en allé på Birger Svenssons väg vidare på en tidigare tradition i Varberg av trädplanteringar utmed gator t.ex. i samband med byggandet av järnvägen genom staden i slutet av 1800-talet.

Gröna kontaktpunkter

Utöver trädplanteringen föreslås två platsbildningar längs med gatan: en i norr i anslutning till Teater Halland/Monarkområdet och en i söder vid Kyrkogårdsbacken. Båda dessa platser ansluter till gröna kopplingar upp mot Kyrkogårdsruinen och Brunnsbergsskogen. Utöver dessa platser kan det finnas behov av ytterligare platser t.ex. i form av busshållplatser. Inne på kvartersmark kan lokaler med verksamheter i bottenplan ytterligare bidra till gatans platsbildningar. Anslutning vid befintliga och nya korsningar för bil- och cykeltrafik följer planteringsprinciperna men kan ändå utformas individuellt.



Detta gestaltningsprogram omfattar sträckningen mellan Brunnsbergsgatan i norr till Baggens gränd i söder. Programarbete för nästa etapp norrut inväntar beslut om den övergripande trafikstrukturen.

Park vid Teater Halland

Platsen i norr utgör den viktigaste platsbildningen längs med gatan. Utformningen av platsen tillsammans med allén på Birger Svenssons väg sätter tonen för den nya stadskaraktären i norr. Platsen ska ha ett tydlig grön karaktär, ska kunna fungera som



Inspirationsbilder för entrépark vid Göteborgsvägen



bostadsnära park för boende för vila och inspiration men bör även utformas för att kunna fördröja dagvatten inom närområdet.

Parken ska ha ett modernt uttryck som korresponderar till de nya byggnaderna men präglas av gedigna Varbergs material som granithällar och smågatsten. Med tanke på bristen på grönytor i närområdet bör större delen av parken vara grön men en mindre del kan vara hårdgjord torgyta. Platsen kan även utformas med pedagogiska inslag med skyltar som informerar om fördröjning av dagvattnet och träd och andra växters betydelse för olika ekosystemfunktioner i staden.

Gatumöbler

Möblering i form av sittplatser ska placeras i planteringsytan för att därigenom skapa ett genomgående promenadstråk på västra sidan utan några utskjutande bänkar eller liknande. Möbleringen ska ha ett modernt uttryck som korresponderar med de nya omgivande byggnaderna på västra sidan. Materialen ska vara granit och trä av ädlare art. Planteringsytorna ska planteras med lägre buskar och/eller perenna gräsarter med minimalt skötselbehov.

Bilderna intill visar Tåsinge Plads i Köpenhamn.

GATA

Gestaltning av trafikytor

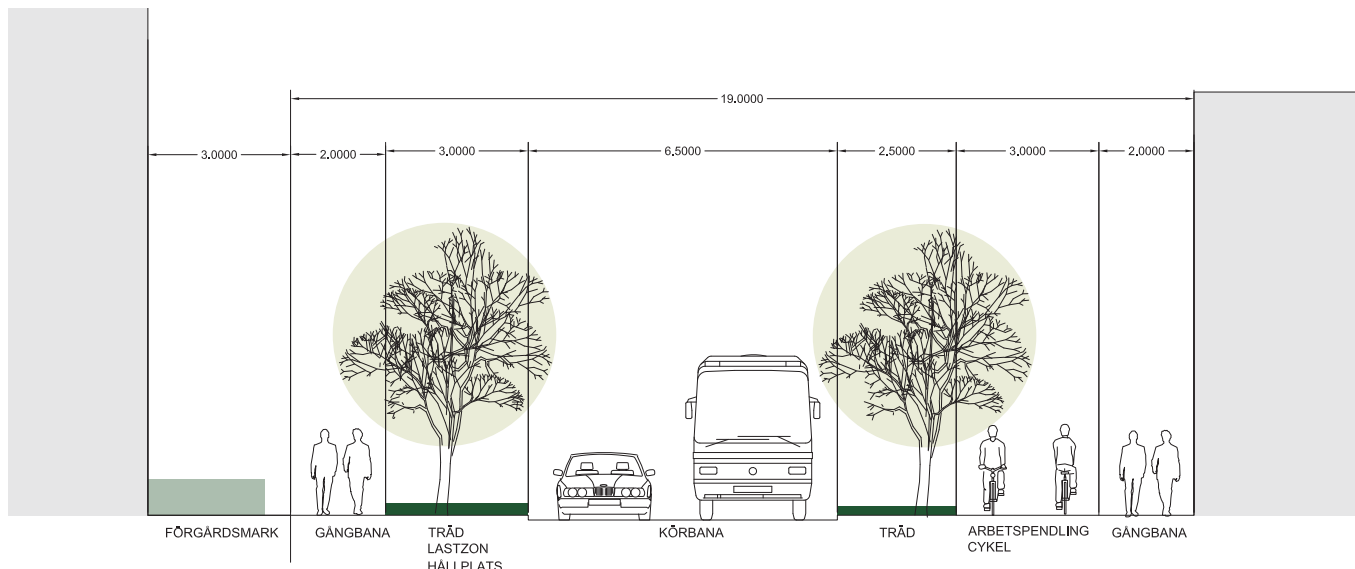
Den nya gestaltningen och åtgärder enligt programmet för Birger Svenssons Väg är viktigt för att dämpa hastigheterna på gatan. Målsättningen inom Varbergs trafikplanering är att också leda om trafik till Östra Hamnvägen och Västkustvägen. Flytt av järnväg och ett nytt resecentrum ger möjlighet att göra Östra Hamnvägen till huvudväg för biltrafik med angröring till resecentrum.

Arbetsgruppen för gestaltningsprogrammet har tagit fram ett förslag på en sektion som ska fungera på sträckan mellan Monarkvägen i norr och den nya stationen i söder. Den ska ge stomme till en stadslivsgata och spegla Västra Vallgatan i söder med gång-cykelstråk på östra sidan och gångstråk på västra sidan.

Gångvänligt stadslivsstråk.

Trottoar utmed Birger Svenssons västra sida ska rustas upp och utformas enligt ”Riktlinjer för utformning av gatumiljöer i området kring stadskärnan i Varberg”, dvs. gångytor ska vara belagda med natursten och hållar. Passager, övergångsställen och stråk ska vara väl upplysta och ha god tillgänglighet för personer med funktionshinder.

Trottoaren ska vara 2 meter bred och trädraden ska vara 3 meter bred.



Körbanan ska vara 6,5 meter.

Eventuella lastplatser lokaliseras i allén på den västra sidan för att skapa angröringsmöjligheter till målpunkterna för den pågående stadsutvecklingen. Handikapparkering ska lösas på kvartersmark eftersom det inte är lämpligt att anlägga sådan parkering utmed ett kollektivtrafikstråk.

På östra sidan ska ett arbetspendlingsstråk för gång- och cykel anläggas eftersom det är färre utfarter på den sidan vilket gör att man kommer att kunna cykla snabbare och smidigare.

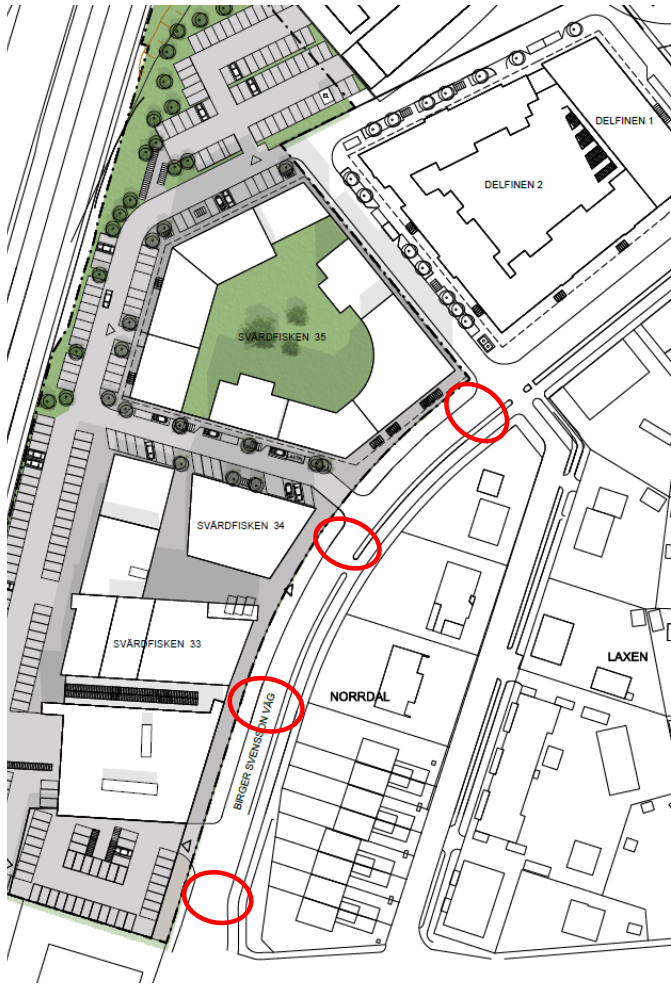
Gång- och cykelstråket på östra sidan ska anläggas i asfalt och gång- och cykeltrafikanter ska skiljas åt med 3 rader smågatsten. Cykel-

vägen ska vara 3 meter och gångvägen 2 meter bred. Trädraden på den östra sidan ska vara 2,5 meter bred.

Säkra passager

Förhöjda passager anläggs över vägen på platser som överensstämmer med lägen för infarter och entréer till verksamheter på västra sidan. Boende samt besökare till verksamheter och kontor ska kunna ta sig över gatan till arbetspendlingsstråk för cykel på östra sidan samt ska barn i området kunna ta sig tryggt och säkert till skolan.

Exemplet på nästa sida visar förslag på placering av passager vid kvarteret Svärdfisken.



Bilderna illustrerar hur belysning genom storlek, teknik och utformning kan markera det viktiga stråket i staden

Valet av belysningsarmaturer ska göras utifrån gatans önskade karaktär som stadsgata, och därför bör höjden på armaturen vara högst 5 meter vid cykel- och gångbanor. Vid gångpassagera är det särskilt viktigt att belysningen är god.

För att få en ändamålsenlig belysning föreslås tvåarmade belysningsstolpar på båda sidor



om vägen med armaturen placerad på en höjd mellan 6 till 8 meter mot körbanor.

Belysningsstolpar föreslås placeras mellan träden i planteringsbäddarna på ömse sidor om vägen. Detta för att minska framtida problem med trädskronor som växer in i belysningsarmaturer.

Belysning

Armaturerna, stolpar och belysning, ska ingå som en del av gatans gestaltning. Storslagen och ändå vacker, anpassat till långsamma trafikanter ger trivsamt och välkomnande miljö.

BYGGNADER - längs gatan

Bostäder och verksamheter omedelbart intill resecentrum ger mycket goda förutsättningar att skapa attraktiva bostadsmöjligheter och lokalisering av högkvalificerade tjänsteföretag i kommunen även i ett regionalt perspektiv.

Det är viktigt att den nya stadsgatan blir en del av Varbergs centrum med en blandning av bostäder och verksamheter. Det ska finnas butiker, serveringar som ger liv i stadsrummet och ger möjligheter till variation för flanören.

Bebyggelse ska utformas stadsmässigt i kvartersstruktur och sammanhängande "väggar" i gaturummet. Upp till fyra eller fem våningar, med lokaler i gatuplanet.



Nybyggnad vid Delfingatan



Inspirationsbilder för byggnader med ståtliga fasader mot gatan, Norra vägen och Västra Vallgatan



Vagabonds huvudkontor

Arkitekturen ska ges individuellt, nutida uttryck, volymerna ska accentueras med byggnadsdelar och uttrycksfulla material.

Detaljer och material ska ges stor omsorg, särskilt i gatuplanet. Byggnader som uppförts nyligen anger tonen, se bilderna överst.

Fasaderna mot Birger Svenssons Väg ska bilda "frontmotiv". Exempel från Varberg i bilderna på föregående sida.



Ventilohuset

Historiskt om de nya byggnaderna

2007 invigdes huvudkontoret för skoföretaget Vagabond International AB. Man hade som mål att komma nära centrum och underlätta för tågpendling, dessutom förstärka sitt varumärke och inspirera andra till att skapa en fin infart till Varberg. Det var det första inslaget längs vägen i en medveten design och klassades i stort sett omgäende som en värdefull byggnad, både arkitektoniskt och kulturhistoriskt. Se Bebyggelseinventering Halland 2009.

Hur förvandlar man ett tråkigt och ganska nedslitet industriområde till att bli en spännande och välkomnande del av staden? Vi började helt enkelt med att bilda ett gemensamt bolag som fick namnet Ventilo AB berättar Mats, delägare i fastighetsbolaget.

Vi har redan från början haft en klar vision om hur vi ville utveckla Birger Svenssons väg och mellan 2007 och fram till idag förvärvades därför ett antal olika fastigheter belägna mellan Monarkhuset i norr och Vagabondhuset i söder. Vi ville investera i god och spännande arkitektur och har anlitat kända arkitektbyråer som White och Wingårdhs.

Det var spännande att få ta del av det första visionära förslaget som presenterades 2010: Fyra stycken flervåningshus med en spännande arkitektur och en bra mix av kontor, bostäder och butikslokaler.

Det känns otroligt glädjande och framför allt spännande, att vi nu börjar närma oss en verklighet av det som var en vision på pappret för några år sedan.

